

ÓRAVÁZLAT

Osztály: 8. Óraszám: 52-53. 2012

Tanár: Kuktin Erzsébet

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom

Miroslav Antić
Általános Iskola Palics,
Trogir utca 20.

Tematikus egység:

József Attila: Karóval jöttél - szövegfeldolgozás - versértelmezés. 2 iskolai óra

Oktatási feladat és cél:

József Attila: Karóval jöttél c. költeményének elemzése-értelmezése.

- Önmegszólító verstípus jellemzői. Önreflexió.
- A metafora fogalmának megerősítése és más stílusesszközök gyakorlása.
- Szókincsbővítés.

Funkcionális cél:

- Logikus gondolkodás, asszociatív készség fejlesztése.
 - A befogadói kreativitás fejlesztése.
 - Versértelmezési módszerek gazdagítása.
 - A versnyelv megértésének, a jelentések kibontásának gyakorlása.
- Szóbeli és írásbeli kifejezőmód fejlesztése.

Nevelési célok: gondolkodás, emlékezet, figyelem, következtetés, logikus gondolkodásra nevelés. Türelemre, egymás elfogadására való nevelés. Illedelmes kommunikációra való nevelés. Befogadói élmények gazdagítása, irodalmi konnotációk elfogadása, alkotói hozzáállás és kifejezőkészség fejlesztése. Empátia, szociális érzék, esztétikai és nyelvi igényesség fejlesztése. Szövegek közti kapcsolatok feltárása. Összehasonlítás.

Korreláció: művészetek társadalomtudományok természettudományok

Fauré: Après un reve 3 Op. 7, Szürrealista festők (Dali, Magritte, Schagall) Szerb irodalom: Danilo Kiš

Óratípus: új anyag gyakorló óra ismétlő óra vegyes típusú óra számonkérés más:

Tanítási módszerek: előszó bemutatás magyarázat leírás beszélgetés párbeszéd vita szöveges kísérlet illusztráció más:

összehasonlítás

Munkaformák: frontális csoport egyéni vegyes páros kooperatív

Munkamódszer: klasszikus differenciált problémamegoldó heurisztikus programozott

Tan- és segédeszközök: tankönyv/munkafüzet füzet tábla feladatlap számítógép interaktív tábla hanganyag képanyag video/film prezentáció szoftver más: swf., prezipezenter

Szabványok:

144,145,146,246,344

AZ ÓRA MENETE

I. Bevezetés

Motiváció és hangulatkeltés:

Hatodik és hetedik osztályban már találkoztunk József Attila költészetével

- Mely verseit ismeritek? /Tél, Mama, Altató, Nyár, De szeretnék gazdag lenni/

Egy dinamikus prezentációban elevenítsük föl életének fő állomásait!

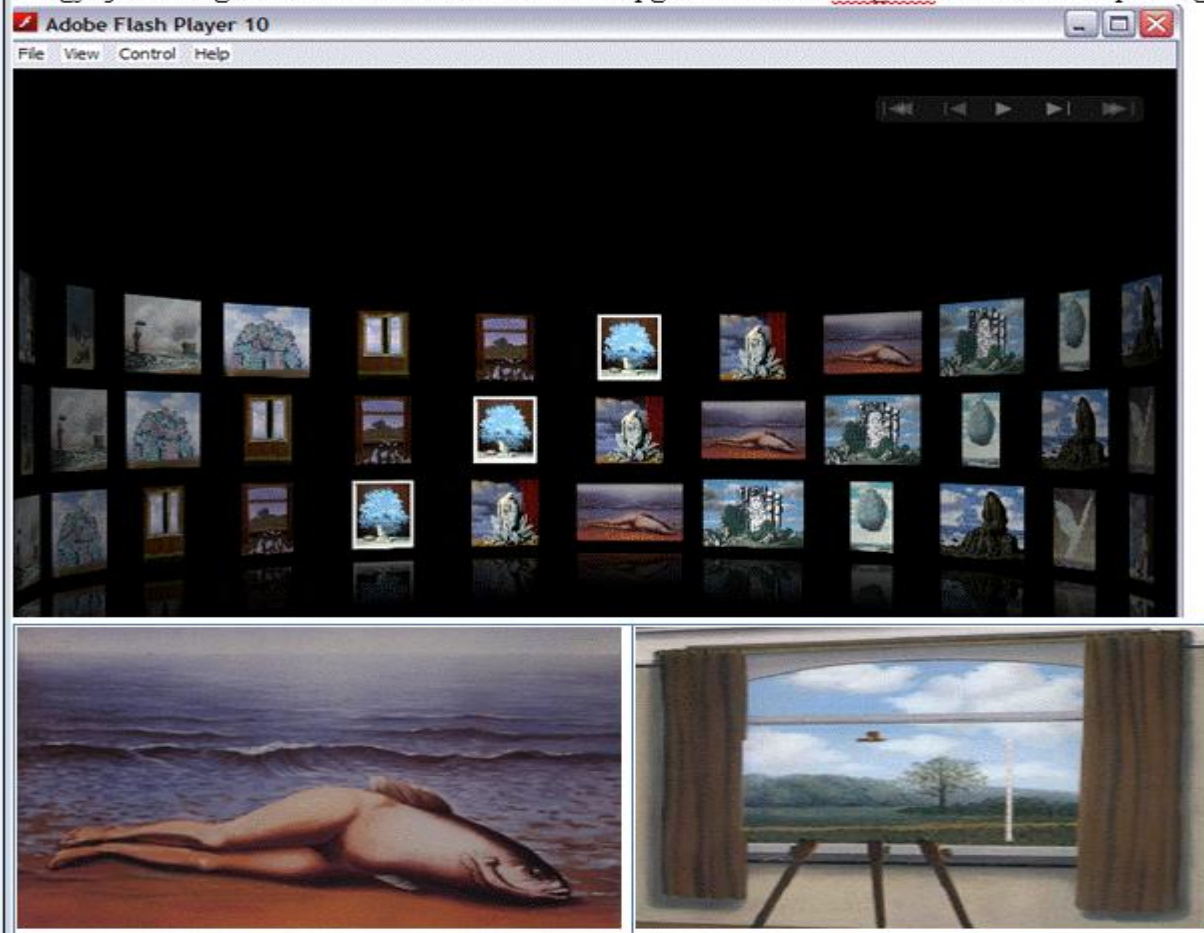
- *Beszélgetés.*

Kuktin Erzsébet - József Attila képes életrajzi album

Kuktin Erzsébet
01 May 2011

II. Főrészt

- Figyeljétek meg a következő háromdimenziós képgalériát! René Magritte szurrealista képeit fogjátok látni.

- Mit gondoltok milyen az ábrázolt valóság a képeken? /Illuzórikus, ironikus, groteszk, jelképszerű./

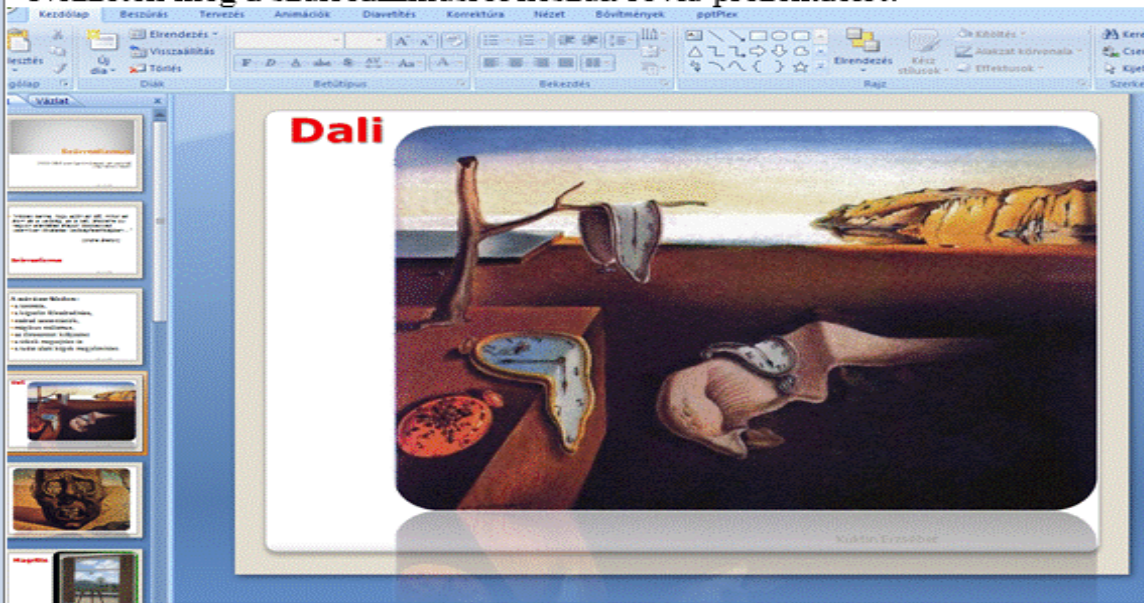
- Mivel tudjátok ezt bizonyítani? /Hal – szenvedés jelképe, utalás Jézusra és a keresztény mitológiára.

Kép a képben módszerrel érzések és a valóság torz tükörképét vetíti elénk a festő. / A szurrealisták mindvégig arra törekedtek, hogy a lelkük mélyén lévő félelmeiket, emlékképeket, asszociációkat megfessék.

- Mit vettetek észre, a hideg vagy a meleg színek dominálnak? /Hideg./

- Mit gondoltok, miért? /A külső és belső világ ellentmondásosságát érzékeltetik. /

- Nézzétek meg a szurrealizmusról készült rövid prezentációt!

Beszélgetés.

A tankönyvünk 94. oldalán Magritte Az emberi sors című képét látjuk.

- Mít látunk a képen? Próbáljátok értelmezni!

/ Egy ablak; többszörös kép a képben. A festészet történetében igen kedvelt téma. S mennyire nem véletlenül! A tükör vagy az üveglap új vagy több teret hoz létre. Egyazon időben több dimenzió mosódik egybe és fedi fel magát: a képkivágat, az ablak, a kép a képben; s mindezt a saját nézőpontunk, a látott képmező keretezi. Egyre hátrahúnk vagy előrébb lépünk, de az illúzió mégis eltakaró és feloldhatatlan illúzió marad. Mint mikor belecsúsunk az álmodozás képzeleti, de valóságnak megélt képeibe. Majd fölébredve eszmélünk csak rá, mennyire tünékeny volt! De nem csak az álom ilyen tünékeny, hanem valójában minden pillanat, minden, amit megéltünk és megtapasztaltunk, mindenki és minden, amivel találkozunk. De a függöny elhúzható, ha nem akarunk szembesülni.../

- Az ablakon nem keresztül látunk, hanem szilánkokként hullik darabokra a kinti világ képe. A táj látványa csak egy vászon, mely elrejtje önmagát, vagy kétséget ébreszt. Az ember sokszor szétéri a látszatot és kitarja önmagát.

CÉLKITŰZÉS:

Láttuk, hogy a festők törekedtek arra, hogy megfessék a kínzó tudatalatti képeket, a szabad asszociációkat, a valóságot metaforikusan, torz képekkel ábrázolták. Az idő megjelenítése is a széthullás, a sivárság, az ember elmagányosodásának képi eszközeivel történt. A valóság meghökkentő ábrázolása tükörképet mutat az embernek. Ugyanez a létérzés és világlátás megjelenik a költészetben is. **A mai órán József Attila: Karóval jöttél c. versével foglalkozunk!**

Élete utolsó heteiben írott többi verséhez hasonlóan a Szép Szó 1938. január-februári számában jelent meg a költemény. Szanatóriumi kezelése után 1937 őszén utazott nővéreivel Balatonszárszóra József Attila. Utolsó időszakáról s a vers születésének körülményeiről a költőt - halála előtt öt nappal - meglátogató Flóra (a későbbi Illyés Gyuláné) számolt be visszaemlékezésében. "Az egyszerű, de meleg falusi lakásban két szobában hatan laktak. Attila, Jolán, Etus és három gyermeke. Szívesen fogadtak. (...) Megebédeltünk: nyilván anyagi erejükön felüli jó ebédet, csirkét készítettek. Azután átmentünk a másik - kisebbik - szobába, ketten, beszélgetni, az ajtó nyitva volt. Átadott két verset: a Karóval jöttél... és az Íme, hát megleltem hazámat... címűt kézírásban. Ezeket akkor írta, gyorsan, amikor érkezésemről értesítettem, hogy lássam dolgozik, ír - mondta."

BEMUTATÓ OLVASÁS

Beszélgetés - benyomások meghallgatása

Életének utolsó előtti verse ez. Nézzük meg a filmetűdöt! Latinovits Zoltán előadásában fogjátok hallani a verset, Fauré zenekari művét az: Après un reve 3 Op. 7.-t másoltam a képek alá.

<https://www.youtube.com/watch?v=6NFIP706AEU> /saját film/

- Milyen hangulatú a zene? /Nagyon szomorú, elégikus, lemondó./

- Milyen érzelmeket fejez ki a vers? /Egyéni válaszok./

-A lemondó hangulatú, a sorsszerűségbe belenyugvó értelmű verseket minek nevezzük? /Elégiának/ A Karóval jöttél létösszegző típusú dalszerű elégia.

- Nézzük meg a vers nyomdai levonatát a tankönyv 95. oldalán! Mít vesztek észre?

Két különbséget keressetek! /Nincs címe. A nyomdai levonatban a karó helyett a kóro szerepel/

- Utolsó verseinek nem adott címet, általában az első sorát tekintjük annak. Ma már nem tudjuk kideríteni, hogy melyik változat a költő kedve szerint való. A kézirat elveszett.

Közlésre a karóval szóval került.

- Milyen stílári különbség van a karó és a kóro között? Mi a különbség aközött, ha valaki karóval jön, vagy kóroval? Szerinted melyik illik jobban a vershez? /Egyéni válaszok./

- Ki a megszólított? /A megszólított egyes szám második személyű/.

- A vers az **önmegszólító verstípushoz** sorolható. Ebben a lírai én önmagához beszél egyes szám második személyben, a párbeszédnek csak az egyik felét halljuk.

Szerkezetét a múlt elhibázott irányú, hatású törekvéseinek és a jelen kilátástalan fogságot sugalló léthelyzetének szembesítése határozza meg.

- A népmesék motívumait felhasználva indul a költemény. Kinek az alakját ölti magára a lírai én? / Vándorlegény/

- Mi minden lehet a karó? / vándorbot, kiszáradt fa,

bot, nyárs, cövek, firkósbot, bunkósbot, husáng, dorong, pálca, cölöp, fadarab./

A „karó” értékhiányt jelöl: szürke, formátlan, élettelen; támadó vagy védő fegyver is lehet, a verés eszköze. A következő sorban a „feleselés” ezt a jelentést erősíti fel, hiszen a feleselés is szembenállást, perlekedést jelent. Egész élete csupa szembenállás. Már az első mondat nyomatékosan jelzi: az én születése pillanatától predestinálva volt arra, hogy ellenséges viszonyban álljon a világgal.

- Ezzel szemben mit jelenthet a virág átvitt értelemben? /Vitalitás, élet, szépség szimbóluma. /

- Melyik az a sor, amelyben értelmezi a megszólaló a jelenlegi élethelyzetét?

"/Itt csücsülsz, / mint fák tövén a bolondgomba"/

- Hogyan hívjuk ezt a stílusesszközt? /Hasonlat/

- Mivel azonosítja önmagát? /A bolondgombával/

- A lírai én számon kéri önmagán az elkövetett mulasztásokat és bűnöket, melyek eredménye a társadalmi elkülönítés, a „bolondgomba”-lét. Feszültséget kelt az önmeghatározással: a bolondgomba kifejezés egyszerre játékos és - a költő állapotának ismeretében - tragikusan fájdalmas is. Tudatos használatát alátámasztja, hogy két szakasszal később ismét, immár jelzőként tűnik fel a rettegett minősítés ("Te bolond").

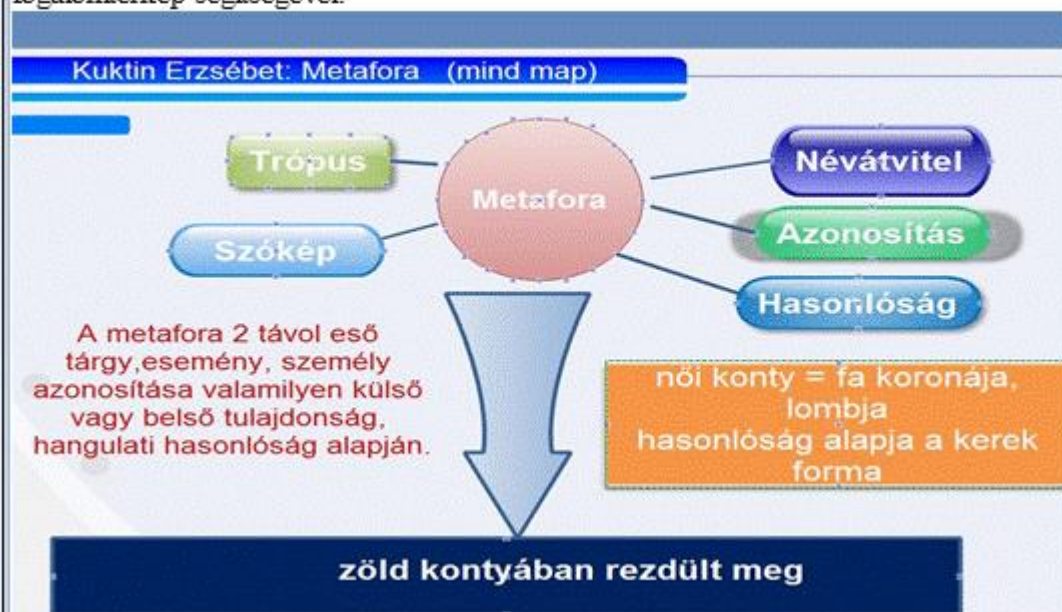
- Hogyan értelmeznék a torony kifejezést denotatív és konnotatív értelemben? /Egyéni válaszok./

- A bibliai Babel tornya, az ég hatalma ellen lázadó ember, az égbe törő vágyak jelképe.

-A torony jelen esetben a végleges börtön jelképe - olyan világ, amely nem nyújt életlehetőséget, csak korlátokat -, egyúttal belső börtön is, ahová az ember magát zárja be.

- Mít gondoltok, mi lehet a lírai én legfőbb bűne állítása szerint? /Az, hogy elmulasztotta megvalósítani önmagát./

Tehát a "Hét Torony" jelkép és metafora is. Ismételjük át, amit a metaforáról tanultunk a következő fogalomtérkép segítségével!

- Jelen esetben minek a metaforája a Hét Torony? /A személyiség végleges börtöne./

- Figyeljük meg a vers szerkezetét!

A mesebeli vándorlás induló és végpontjainak kijelölése (1-2. szakasz) után számonkérő kérdésekben világosodik meg a közöttük lezajló folyamat. Értelmetlen vállalkozások, kudarcok sorjáznak egymás után (3. szakasz), majd a mindennapi cselekvések vizsgálatát a művészi alkotás értékelése váltja fel. Önveszélyes és fájdalmas feltárulkozásra utal a szöveg ("sebedet mindig ehakartad"). Elmélyíti a helyzet tragikus hangulatát, hogy mindez hiábavaló áldozatnak minősül ("S hány hét a világ?").

Egymást ellenpontosító - helytelenül megválasztott érzelmeket és magatartást állító - kérdések gyorsítják fel a szöveg ritmusát (5. szakasz), majd ismét népmesei fordulatokkal jellemzi nincstelen és kiszolgáltatott állapotát a költő ("se késed nincs, se kenyered. / Be vagy a Hét Toronyba zárva").

Önironikusan biztat a vágyakról és szeretetről való lemondásra, a csendes vegetáció örömteli elfogadására a verszárlat. Az utolsó sor álomba hanyatlása pedig már az elmúlást sejteti.

- Melyik az a stílus eszköz, alakzat, amire a vers szerkezete épül? /A költői kérdés/

- A költői kérdésekre, olykor talán tagadószóval lehetne válaszolni. Önmaga korholása keserű váddá alakul át a világgal szemben; az elégikus hangnem az ironikus fölé kerekedik.

- Az utolsó versszak összetett mondatában – egy kötőszót leszámítva – hiányoznak a grammatikai kapcsolóelemek. A kipontozott helyekre milyen odaérthető utaló és/ vagy kötőszót tennének?

Be vagy a Hét Toronyba zárva, (.....) / örülj (.....),

ha jut tüzelőfára,/(.....)/ örülj (.....) itt van egy puha párna,/(.....) hajtsd le szépen a fejedet. /Kivetítés/

- Mi a szerepe a kötőszóelhagyásnak? /A feszültség fokozása/

-A kötőszóelhagyást aszünetomnak nevezzük, az érzelmi erősítés és fokozás fontos eszköze lehet.

- A gyermek-motívumnak másfajta életrajzi vonatkozása is lehet. Mivel a költő Szárszón két nővérel és három apró gyermekkel összezártan élt, nemcsak az életszámvetés igénye, hanem a mindennapok eseményei is rendre emlékeztették a gyermekire.

- A gyerekkor nagyravágyó-ábrándos ígéretése és vele szemben a jelenkor teljes nincstelensége tragikus érzéseket kelt az olvasóban.

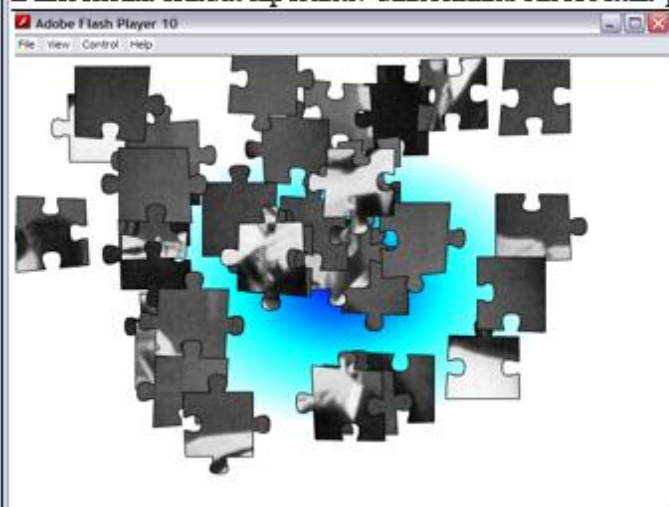
- Hogyan tudnánk kapcsolni Magritte képeit József Attila Karóval jöttél című verséhez?

/Egyéni válaszok/ Az élet görbe tükör. A valóság illuzórikus.

József Attila verseit számos nyelvre lefordították. Nézzük meg a Karóval jöttél néhány fordítását!

A szerb irodalomban Danilo Kiš, kivételes tehetségű író fordította szerb nyelvre József Attila verseit. A Tiszta szívvel c. vers leghitelesebb fordítása mindmáig az övé.

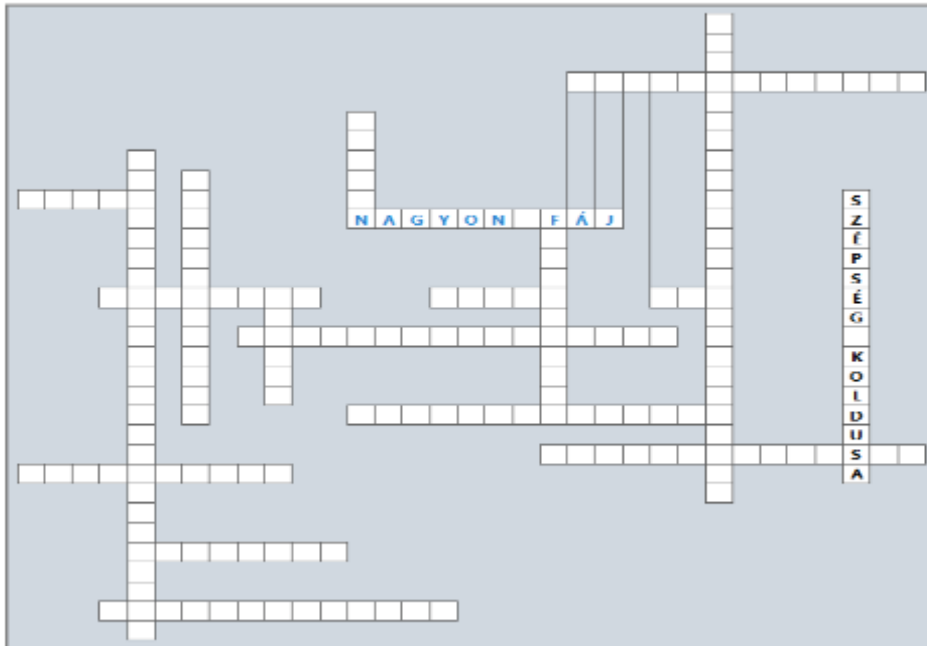
Differenciált feladat hiperaktív diákoknak: József Attila-puzzle kirakása számítógépen.

Differenciált feladat haladó diákoknak: József Attila-keresztrejtvény

József Attila keresztrejtvény

Kuktin Erzsébet

Check puzzle

Játékos feladatok interaktív táblán. Képek és stílus eszközök felismerése. Csoportfoglalkozás.

A CSOPORT

C CSOPORT

Two interactive task boards for groups A and C. Group A shows names József Attila and Kosztlányi Dezső with small images. Group C shows the same names with target graphics.

B csoport

Q.1

Ó, milyen bánat ez? Mily kór? Milyen átok?

A metonímia C megszemélyesítés

B metafora D fokozás

III. Befejező rész

Összefoglalás:

A mai órán József Attila karóval jöttél c. számadásversével foglalkoztunk.

- Melyek a vers alapmotívumai?

- Melyek a válaszok?

Társtalanság, sikertelenség, bűn, kiszolgáltatottság.

Motívumok	Válaszkeresés	Összegzés
felnőtként szólítja meg gyermek önmagát	visszatekintés az életre	kiábrándulás az életből
szeretet utáni vágyódás		reménytelenség

Táblai vázlat:

József Attila: Karóval jöttél

- Önmegszólító verstípus, létösszegző elégia. A felnőtt szólítja meg gyermek- önmagát, a remény nélküli embert.

Mesei motívumok, bibliai motívumok.

A lírai én személyes életét mérlegelő és egyben az emberi lét általános kérdéseit is kutató verstípus.

Házi feladat:

Házi feladat: Rejtvények József Attilával kapcsolatban. /Feladatlap/

1. József Attila- versrészlet

A L U U N Y N Y J A L A T T S Z E L M É T
S Z E K A S Z I E M É D J O K A , K
I S P E N Á Z S R É Z É , D U E H U G , L
A L A S T - . K É K J A N N A T A
B A L S Z É H Á Z L E H

2. Kriptogram József Attila-kötetek

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

É É Ü Á
11 19 6 11 14 3 15 20 23 24 11 12 3 20 26 9 15 11 7
É Á É Á
18 4 12 14 8 15 4 1 18 4 22 13 4 3 7 20 2 15 3
Á
13 22 23 26 22 2 4 16

3. Munkafüzet feladatai

Mellékletek:

- [Kattintson ide a beszúráshoz](#)
- [Kattintson ide a beszúráshoz](#)

FELADATLAP József Attila.doc
Microsoft Word 97-2003 dokum
3,59 MB

Kuktin Erzsébet - Szürrealizmus
Microsoft PowerPoint-bemutat
1,06 MB

Kuktin Erzsébet - Képjáték.notebook
Notebook File
12,0 MB

Kuktin Erzsébet József Attila.puz
SWF Movie
64,3 KB

Danilo Kiš - Kuktin Erzsébet.pps
Microsoft PowerPoint-diavetíté
1,04 MB

Karóval jöttél fordításai.docx
Microsoft Word-dokumentum
18,9 KB

Kuktin Erzsébet - Rene Magritte
SWF Movie
869 KB

Kuktin Erzsébet A metafora mir
EDX fájl
200 KB

Tétel beillesztése

Tétel beillesztése

Tétel beillesztése

Szakirodalom:

Bókay Antal: Karóval jöttél...-A gyermek és világa, Tankönyvkiadó, Bp., 1980 (In: Műelemzések kiskönyvtára)

Magyar stilisztika - Sziksainé Nagy Irma Osiris Kiadó, 2007

Sziksainé Nagy Irma

Stíuselemzés – stílusértékelés – stílusművelés, Debrecen, 2011

Innováció:

Prezi, swf képgaléria, interaktív keresztretjvény, saját film, Edraw Mind Map 4.

Megvalósítás: